
LEDENBIJEENKOMST VERSLAG

GELE ZAAL DE SINGEL
ANTWERPEN
28 april 2019

---

59 leden waren aanwezig
2 waren verhinderd op de dag zelf
2 gasten werden verwelkomd en 4 introducés
39 waren afwezig met kennisgeving

DAGPROGRAMMA [samenvatting]

14:00

Netty van Rotterdam heet iedereen welkom in de Gele Zaal van deSingel en schetst in grote lijnen hoe onze activiteit er vandaag uitziet. Ze geeft meteen het woord aan de secretaris Jean Alen voor het leiden van de algemene vergadering.

14:15

Lezing

Netty introduceert **Prof. Em. Emmanuel Waegemans** die een lezing brengt met de titel **Ontstaan en werking van de Bond van Sovjetschrijvers**. De spreker schetst de achtergrond, het ontstaan en de evolutie van het “socialistisch realisme” dat door Stalin aan alle kunstenaars werd opgelegd.

Vanaf 1925 was de RAPP (Russische Associatie van Proletarische Schrijvers) de officiële schrijversvereniging. Prof. Waegemans omschrijft het intellectueel klimaat waarbinnen de schrijvers (en dus ook Paustovski) moesten werken. De RAPP had als doel de Russische literatuur te stroomlijnen naar de directieven van de communistische partij.

In 1932 heft Stalin de RAPP op en vervangt die door de Bond van Sovjetschrijvers. Het eerste congres (1934) van de Schrijversbond lanceert de term “socialistisch realisme”. Dit passepartoutwoord omvat de doelstellingen van de grote leider: proletarisch, revolutionair, heroïsch, romantisch. De term socialistisch realisme was bovendien vaag genoeg om in de toekomst elementen toe te voegen die Stalin nuttig achtte.

Iedereen kon lid worden van de Bond van Sovjetschrijvers maar moest zich houden aan de enige nog toegelaten literatuurstijl. Een ander soort schrijver kon niet bestaan. Door de dictatoriale directieven was de sovjetschrijver volledig ten dienste van de partij.

Het enige criterium om als schrijver te kunnen bestaan was werk te produceren “dat goed is voor het proletariaat”. Schrijvers werden “ingenieurs van de menselijke ziel” en moesten helpen om de sovjetmens te kneden. Humanisme en persoonlijke liefde werden vervangen door een harde klassenstrijd. De schrijvers die geen lid van de Schrijversbond waren werden afgeschilderd als parasieten. En wie geen lid was kon sowieso niet overleven. De staat bezat alle productiemiddelen (papier, inkt, drukkerijen,...) en wie geen gevolg gaf aan de directieven kon niet publiceren.

Vanaf 1936 werd door de bond elk jaar een thema uitgekozen dat maximaal moest ondersteund worden. Zo moest er volop aandacht gaan naar de vijfjarenplannen van Stalin, de realisatie van het Belamorkanaal, de successen van de collectieve boerderijen, enz... Wie zich inpaste in het systeem kon als schrijver luxueus leven. Men werd goed betaald en bovendien beloond met bijkomende voordelen (reisjes, datcha, betere gezondheidszorg)... Wie de jaarlijkse staatsprijs won (de latere Stalinprijs) was helemaal binnen.

KONSTANTIN PAUSTOVSKI
VERENIGING
P/A
SERINGENSTRAAT 31
NL-2982 BT RIDDERKERK
DESGUINLEI 64
B-2018 ANTWERPEN
www.paustovski.org
secretariaat@paustovski.org

LEDENBIJEENKOMST VERSLAG

GELE ZAAL DE SINGEL
ANTWERPEN
28 april 2019

De bond hanteerde een hiërarchie in onderwerpen die aan bod moesten komen. Op de eerste plaats kwam de verheerlijking van Stalin en Lenin door portretten en gedichten. Daarna de glorieuze opbouw van het sovjetrijk en de daarmee verbonden successen. De toekomst was stralend en ondanks de moeilijkheden van vandaag konden arbeiders en boeren er nu al van genieten...

Volgens het principe van het socialistisch realisme was de positieve held in een verhaal steeds een partijlid. De vervulling van een plan gebeurt altijd ten koste van opoffering. De plicht staat diametraal tegenover zelfbehoud en hartstocht. De helden zijn asceten; privéleven bestaat niet en er is geen tijd voor sex of liefde. Satire is helemaal uit den boze...

Waarom trad een schrijver toe tot de Schrijversbond ?

- uit angst voor armoede en verbanning naar werkkampen
- bij vele artiesten leefde de 'mythe van de revolutie' analoog aan de Franse revolutie; uit verleiding voor de utopie die door de partij wordt geschetst
- vrees om het contact met zijn lezers te verliezen
- de beloning (zoals hoger geschetst)

Er stond geen limiet op het aantal schrijvers dat toegelaten werd.

Een eenvoudige aanvraag was voldoende. In de archieven werd een overzicht aangetroffen met 15.000 leden – daarbij ook heel wat namen van leden die nooit geschreven hebben.

In 1956 spreekt Chroestsjov openlijk over de misdaden en wordt bekend dat minstens 600 schrijvers zwaar onder de repressie geleden hebben of het met de dood moesten bekopen.

Veel schrijvers pasten zich aan het opgelegde systeem en zochten een uitweg:

- Door eigen werk te schrijven "voor de lade" om het daar te bewaren tot betere tijden.
- Door te zwijgen – Isaak Babel zegde van zichzelf "Ik ben de grootmeester van het stilzwijgen".
- Door te vluchten in vertaalwerk.
- Door te vluchten in kinderliteratuur.
- Wie zich waagde aan ondergrondliteratuur (samizdat) liep op elk ogenblik kans op verbanning naar een werkkamp of op terechtstelling na een schijnproces.

Na de dooi werden oude werken soms herschreven.

Prof. Waegemans eindigt zijn lezing met een woordje over Konstantin Paustovski. Alhoewel die nooit lid van de partij is geworden kon hij niet anders dan toetreden tot de Bond van Sovjetschrijvers. Hij heeft zo goed en zo kwaad mogelijk zijn weg gevonden maar heeft veel honger geleden en zich meermaals onder de radar moeten verbergen.

Het intellectueel klimaat waarbinnen Paustovski moest schrijven was voor hem allesbehalve gemakkelijk. Hij kreeg ook te maken met staatscensuur en de spreker vindt het bemoedigend dat voor de recente herdruk van *Verhaal van een leven* (uitg. van Oorschot) enkele nieuwe en gewijzigde hoofdstukken in een gerestaureerde versie werden opgenomen. Ze werden pas in 2018 ontdekt door het Moskouse Literair Museum K.G. Paustovski. (*) Prof. Waegemans verwacht

---

KONSTANTIN PAUSTOVSKI
VERENIGING
P/A
SERINGENSTRAAT 31
NL-2982 BT RIDDERKERK
DESGUINLEI 64
B-2018 ANTWERPEN
www.paustovski.org
secretariaat@paustovski.org

LEDENBIJEENKOMST VERSLAG

GELE ZAAL DE SINGEL
ANTWERPEN
28 april 2019

---

dat er nog meer gerestaureerde teksten zullen opduiken en besluit zijn lezing met deze hoop.

Het publiek bedankte de spreker met een warm applaus.

(* *Het betreft vier hoofdstukken in Onrustige Jeugd (deel III in de uitgave van de Russische Bibliotheek) die pas in 2018 door het Moskouse Literair Museum K.G. Paustovski werden gevonden.*

pagina 290: *De gietijzeren klauw.*

pagina 294: *In de droesem van vreugdeloze gebeurtenissen.*

pagina 300: *Applaus, overgaand in een ovatie.*

pagina 326: *Roodkoperen beslag.*

16:05

Pianoconcert

Greet Vanhassel stelt **Timur Sergeyenja** voor en belicht zijn carrière. Vanaf zijn derde volgde Sergeyenja lessen aan de speciale school voor jong talent in Minsk (Wit-Rusland). Hij deed eerst pianostudies in het Conservatorium van Minsk en daarna in dat van Moskou. Zijn professoren kunnen gelinkt worden aan de grote Russische pianist en pedagoog Konstantin Igumnow, iemand die –samen met Rachmaninov- heeft gestudeerd bij Aleksandr Ziloti, een leerling van Anton Rubinstein én de favoriete student van Franz Liszt. Als jonge veelbelovende pianist en componist mocht Sergeyenja de Sovjetunie vertegenwoordigen. In 1999 verhuisde hij naar Duitsland, en later naar België. Als concertpianist heeft hij een impressionant palmares. Lees het na op de site www.sergeyenja.com.

Hij koos voor het optreden een programma met oer-Russische muziek. Vanaf de eerste toets op de Steinway wist hij ons te boeien. Na het optreden kreeg hij een lang en warm applaus.

De keuze van Timur Sergeyenja :

- Pjotr Iljitsj Tsjajkovski (1840-1893)

Méditation, op 72, nummer 5, in d groot

- Nikolaj Karlovitsj Medtner (1880-1951)

De pianist heeft een voorliefde voor deze minder bekende Russische componist wiens muziek volgens hem bijzonder goed bij Paustovski past.

Pianosonate reminiscenza in a-mineur, opus 38/1

- Sergei Vasiljevitsj Rachmaninov (1873-1943)

Elégie, nummer 1 van opus 3, *Morceaux de fantaisie* (1892)

en

Six Moments musicaux voor piano solo, opus 16 (1896)

17:10

Netty van Rotterdam sluit de vergadering en nodigt iedereen uit op de **borrel**. Net zoals tijdens de koffiepauze verlopen de gesprekken geanimeerd. Veel leden maken van de gelegenheid gebruik en spreken de pianist aan die het publiek duidelijk bekoord heeft. Het is stilaan vertrouwd: voor velen is het een prettig weerzien met andere leden en de introducés worden vlot in de conversatie betrokken.

KONSTANTIN PAUSTOVSKI

VERENIGING

P/A

SERINGENSTRAAT 31

NL-2982 BT RIDDERKERK

DESGUINLEI 64

B-2018 ANTWERPEN

www.paustovski.org

secretariaat@paustovski.org
